

A decorative floral illustration in the top-left corner, featuring stylized flowers and swirling vines in shades of purple and pink.

Сабақтың тақырыбы:

Раушангүлділер тұқымдасы

Систематикасы

Бөлім: Жабықтұқымдылар-Angiospermae

Класс: Қосжарнақтылар-Dicotyledoneae

Қатар: Розидтер-Rosales

Тұқымдас тармағы: Тобылғылар-Spiraeoideae

Итмұрындар-Rosoideae

Алмалар-Romoideae

Алхорылар-Prunoideae

Раушангүлділер тұқымдасының төрт тұқымдас тармағы бар

Слива

Малина

Вишня

Раушангүлділер тұқымдасы

Яблоня

Абрикос

Таволга

Вишня

Яблоня

Шиповник

Раушангүлділер тұқымдасы

3000/35 түр ҚР-да

- *Ағаш, бұта, шөптесін.*
- *Гүлдері: қос гүлсерік, 5 тостағаншасы біріккен, 5 күлте жапырақша, аталығы шексіз, кейде 4-8-9, аналық саны 1, өте көп*
- *Жемісі – көп сүйекті, жидек, сүйекті-шырынды, жаңғақты, көп жаңғақшалы құрғақ жеміс.*
- *Гүл формуласы*
- *$T(5) K5 A \infty J1$*

Раушангүлділер гүлі

*Раушангүлділер т. өсімдіктерінің тіршілік
формасы*

```
graph TD; A[Раушангүлділер т. өсімдіктерінің тіршілік формасы] --> B[Ағаштар  
Мойыл, шетен,  
алма, алмұрт]; A --> C[Бұталы  
Раушан,  
Итмұрын]; A --> D[Шөптесін  
Шыршай, байғұт,  
қойбүлдірген];
```

Ағаштар
Мойыл, шетен,
алма, алмұрт

Бұталы
Раушан,
Итмұрын

Шөптесін
Шыршай, байғұт,
қойбүлдірген

Раушангүлділер т. өсімдіктерінің жапырағы

Жай

**Алма
Алмұрт
Долана
Өрік
Шие**

Күрделі

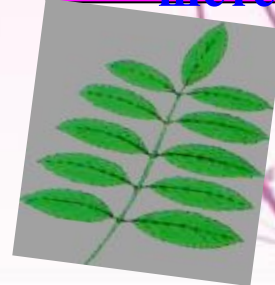
**Үшкұлақты
Бүлдірген,
құлпынай,
таңқурай**

**Саусақ
салалы
Жатаған
қараған**

**Қауырсын
тәрізді
Итмұрын,
қараған,
шетен**

Раушангүлдiлер

Мәдени –
алмұрт,
шие

Жабайы –
тiкенгүл,
Шетен, итмұрын

Дәрілік –
тацқурай,
құлпынай

Сәндік – раушан
25000 іріктеме

Гүл формулалары

- *Итмұрын-Т₍₅₎К₅А[∞]Ж₁*
- *Жабайы алхоры-т₍₅₎К₅А₂₀Ж₁*
- *Алма гүлі – Т₍₅₎К₅А[∞]Ж₍₅₎*

Білгенге маржан

Алма. Бетке әжім түсіруді тежейді. Ұйқыға жатарда піскен алманың бір данасын жеп жатсаңыз, тістегі бактериялардың 96,7 % алма құрамындағы органикалық қышқылдардың әсерінен жойылып кетеді.

Өрік. Оны «денсаулық жемісі» деп атайды. Құрамында органикалық қышқылдар, нектин, хош иісті заттар, минералды тұздар (калий,) натрий, кальций, т.б. және коротин бар.

Алмұрт. Оның шырыны несепті айдау үшін өте пайдалы. Алмұрт шырынын қуық-қа тас байланғанда да ішеді. Алмұрттың шырыны мен тұндырмасы несептің бөлінуін күшейтіп қана қоймай, түсін де ашып, бактерияларды жоюға әсер етеді

Көк раушан

Қызыл түсті раушан 1930 жылы генетикалық мутация жолымен алынған.

Табиғатта раушанның көк түсіне жауап беретін ген, көк түсті пигмент дельфинидин болмаған. Бірақ көп жылдық австралиялық және жапондық компаниялардың бірігіп жұмыс істеуі нәтижесінде 2004 жылы «көк» раушан гендік инженерия әдістері арқылы шығарылды

Раушан гүлінің тарихы

Раушан гүлінің тарихы жер бетінде адамзат баласы пайда болмай тұрғанда, яғни осыдан **25 миллион жыл** бұрын басталатындығына көптеген ғалымдардың еңбектеріндегі деректер дәлел бола алады.

Раушан туралы қолжазбалардағы ең көне деректер **Тигр мен Ефрат** өзендерінің арасында орын тепкен **Ура қаласындағы** патша моласынан табылған (осыдан 5000 жыл бұрын).

Конфуцийдің еңбектеріне сүйенер болсақ, ежелгі Қытайдың патшалық кітапханасында раушан туралы **600 кітап** болған екен. Және сол кездің өзінде қытайлықтар раушан майын дайындау тәсілін жетік білген. Б.з.д. 372-287 жылдары өмір сүрген **Теофраст** раушан гүлдің жабайы және бақта өсетін түрлерін ажыратып берген. Ал, көненің көзі саналатын **Алтай қорғандарынан** (б.з.д. V – IV ғ.ғ.) раушандар бейнеленген **күміс тиындар** табылған.

Раушандар әлеміндегі соңғы жаңалықтар

- Әр түрлі елдердің селекционерлерінің арқасында бүгінде раушанның шамамен 25 000 сұрпы алынған
- Раушанды сұрыптауды жүргізіп отырған алпауыт мемлекеттердің басында Франция, АҚШ және Англия тұр.
- Раушан гүлдері ақ, алқызыл, сары тіпті қара және көгілдір түсті болып келеді. Гавай аралдарының көгілдір аспандарының астында көгілдір күлтелі раушандар жайқалып тұрады.
- Раушандардың ең сирек кездесетін түрі – *меруерт раушандар*. Мұндай гүлдер Румынияның Клуж қаласындағы «Напока» ботаникалық бағында өсіріледі. Күлтелері ашық жасыл түсті бұл таңғажайып раушандар инеліктің қанатын еске түсіреді.
- Италияда өткен гүлдер көрмесіне сабағында бірде-бір тікен жоқ ақ раушан гүлі қойылған.

Роза гүлінің емдік қасиеті

Бағзы заманнан бұл гүл, гүлдердің патшайымы болып есептеледі. Көне Индияда әлемнің сұлуы деп есптелген сұлу Лакшми, розаның гүлінен пайда болыпты да оның бесігі — роза гүлі жаратушы құдыреттің құпиясының айғағы екен деген аңыз. Көне индияның заңында патшаға роза гүлін әкелген адам одан сұрайын деген затын (нәрсесін) сұрап алған екен.

Мұсылмандар аңызында Жердің бүткіл өсімдіктері Алладан ылғи шала ұйқыда немесе өте паң Лотостың орнына басқа бұйырушы(повелитель) беруін сұрағанда Аллаһ оларға ең керемет гүл — Розаны жасап беріптіміс.

Персияда розаны кереметтей көретіндіктен сол елдің өзі Гүлстан аталып кетуіне себеп болды.

Ал гректерде — өмірдің тым қысқалығының символы ретінде яғни осы бір әсемде хош иісті гүлдің жаратылысы мен солуындай деп қарайды. Оларда: «Егер сен розаны байқамай жанынан өтіп кетсең қайта іздеме» — деген мәтел бар... Қысқасы — аңыздар көп!

Емдік қасиеттері: Қызыл немесе ақ түсті гүлдерінің жапырағынан жасалған тұнба немесе сироп бедеулікті емдеуде қолданылып халық арасында оның емдік қасиеті мақұлдандыда. Себебі ол жапырақтар Е дәруменіне өте бай . Халық емінде өкпе ауыруына, тыныс жолдарын емдеуге де қолданылады

*Назарларыңызға
рахмет!!!*

aija